

1999

jonge Maaskantprijs

Edzo Bindels, Ruurd Gietema, Arjan Klok
en Henk Hartzema

JURY

Kees Christiaanse
Leen van Duin
Bernard Hulsman

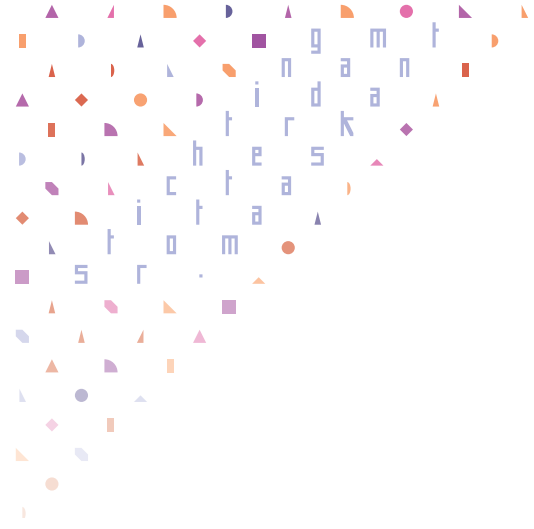
READER

Sanna Schuiling,
Willemijn Wilms Floet

JURYRAPPORT

De jury van de Rotterdam-Maaskantprijs voor Jonge Architecten 1999 is eensgezind met een voordracht voor de toekenning van de achtste 'jonge' Rotterdam-Maaskantprijs gekomen. Vanzelfsprekend is de jury uitgegaan van de opdracht van de Stichting Rotterdam-Maaskant. Zij heeft binnen het Nederlandse taalgebied gezocht naar personen, niet ouder dan vijfendertig jaar, die met hun werk de betekenis van de gebouwde omgeving en de landschappelijke inrichting op het culturele en maatschappelijke leven manifest maken, verhelderen en versterken. Om tot een onbevooroordeeld en compleet beeld van mogelijke kandidaten te komen heeft de jury zich breed georiënteerd. Zij heeft de laatste vier jaargangen van één Vlaams en vier Nederlandse veel gelezen architectuurtijdschriften doorgenomen en de resultaten van verschillende competities, waaronder European, Archiprix en Prix de Rome, uit de afgelopen jaren bestudeerd. Verder heeft de jury kennisgenomen van tentoonstellingen over het werk van jonge architecten (bijvoorbeeld Nine + One, NAI Rotterdam 1997) en van de meest recente Vlaamse en Nederlandse 'Architectuur Jaarboeken'. Iedere ontwerper of ontwerpgroep waarvan een project werd besproken en die voldeed aan het taal- en leeftijds criterium is opgenomen in een groslijst.

De oriëntatie op recente vakpublicaties leerde de jury dat het aanstormend talent in Nederland niet echt jong meer is. Anders dan in de jaren tachtig, toen jonge architecten door middel van biënnales, prijzen en stipendia gestimuleerd werden zich direct na het voltooien van de opleiding als zelfstandig architect of stedenbouwkundige te vestigen, bestaat nu de mogelijkheid dat een ontwerper zich binnen de context van een gevestigd bureau individueel ontwikkelt. Voor zover er binnen deze bureaus al sprake is van uitgesproken posities zijn deze vaak niet stilistisch van aard, maar komen ze voort uit een specifieke manier van werken. Je ziet een herwaardering voor het onderzoek naar nieuwe ontwerpmethoden, aanzetten tot het versmelten van verschillende disciplines en een inventief gebruik van de wolk ongeordende informatie die op Internet voor iedereen toegankelijk is. Pas als de nieuwe netwerken in cyberspace een complexer en geprononceerder stadium van organisatie bereiken, zich stabiliseren en herkenbaar worden, ontstaat er bij individuele ontwerpers behoefte zich ook in formele zin te profileren en te verzelfstandigen. Vaak zijn deze ontwerpers op dat moment de vijfendertig echter al gepasseerd. Daarom pleit de jury ervoor de leeftijdsgrens voor de 'jonge' Rotterdam-Maaskantprijs te

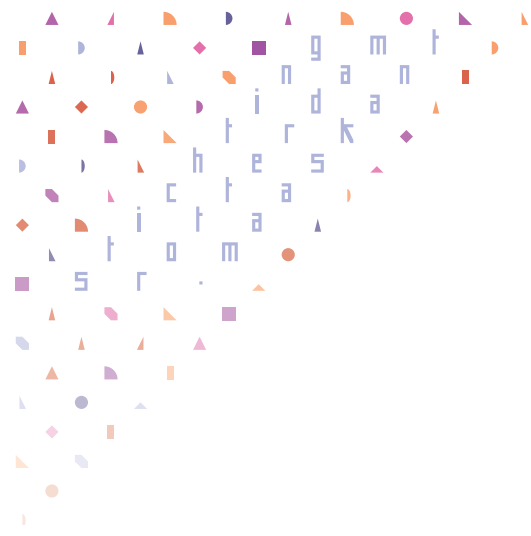

verhogen tot veertig jaar.

De jury is van oordeel dat elk architectonisch werk op zijn eigen merites beoordeeld moet worden. Toch heeft zij gezocht naar werk dat de geschetste spanning van ons tijdsgewricht bij uitstek illustreert en wil zij kandidaten stimuleren die zich in het bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt bij de ontwikkeling van nieuwe baanbrekende concepten voor de inrichting van Nederland. De jury kent daarom de Rotterdam-Maaskantprijs voor jonge Architecten 1999 toe aan Edzo Bindels, Ruurd Gietema, Henk Hartzema en Arjan Klok. Zij hebben zich nog niet zelfstandig gevestigd in een eigen bureau. Het is zelfs de vraag of dat in de huidige cultuur van snel wisselende coalities wel zal gebeuren. Allevier zijn ze werkzaam bij verschillende bureaus. Daarnaast vormen ze voor prijsvragen en studieopdrachten een gelegenheidskwartet. Binnen dit werkverband verkennen ze de grenzen van de stedenbouw, niet door te koketteren met de beeldcultuur van vandaag, maar door in te spelen op veranderende condities en eigentijdse bouwopgaven. Bindels, Gietema, Hartzema en Klok hebben geen programma in de traditionele betekenis van het woord. Elke opgave willen ze zo onbevangen mogelijk tegemoet treden en in hun werkwijze ruimte laten voor eventuele onvoorspelbare veranderingen. In zo'n benadering is geen plaats voor een (eind) beeld. Architectonische beelden kunnen zeker wervend zijn, maar steeds minder blijken ze in staat de levensvatbaarheid van bouw- en planningsprocessen van initiatief- tot uitvoeringsfase te garanderen. Als je bij deze architecten al een gemeenschappelijke noemer zou kunnen aanwijzen, dan ligt die in het streven om voor iedere opgave een helder motief te vinden.

Natuurlijk heeft de jury zich de vraag gesteld of er een nieuw elan in de architectuur valt te ontdekken. Wat zou je nu bij uitstek vitaal en vernieuwend in de komende generatie Nederlandse architecten en stedenbouwkundigen kunnen noemen? Zou het de aandacht voor de bundeling en vervlechting van sociale activiteiten kunnen zijn, in plaats van voor de verspreiding en uiteenlegging van vitale stedelijke functies? Of de belangstelling voor de ruimtelijke en programmatische mogelijkheden van stedelijke architecturen? In elk geval is de aandacht voor kwantiteit en commercie nieuw, maar ook het vermogen behendig te manoeuvreren tussen verschillende benaderingswijzen binnen de steeds complexere en vaak paradoxale productieverhoudingen van onze tijd.

De jury is na grondige vergelijking en afweging van het werk van alle mogelijke kandidaten tot de conclusie gekomen dat al deze aspecten aanwezig zijn in

het werk van het gelegenheidskwartet Bindels, Gietema, Hartzema en Klok. Zij is van mening dat de discussie over architectuur, de ontwikkeling van het architectonisch en stedenbouwkundig ontwerpen, en het wetenschappelijk onderzoek op het vakgebied op dit moment het best wordt gestimuleerd door dit werk in brede kring onder de aandacht te brengen.

Daarin spelen alle actuele thema's over de inrichting van Nederland een rol: een pleidooi voor samenwerking tussen disciplines (synergie); wisselende coalities tussen instituties op het gebied van milieu, volkshuisvesting, bedrijvigheid, natuur en infrastructuur (netwerken) en de vorming van tijdelijke samenwerkingsverbanden die de ontwikkeling van stedelijke gebieden door alle gevestigde belangen heen marktconform aansturen. Op dit punt is het kwartet radicaal, analytisch en consequent. Hun plannen voor bijvoorbeeld de Vinex-locaties in het gebied tussen Rotterdam en Den Haag, Weltevreden (een grote verscheidenheid aan woonmilieus door in te spelen op bijzondere kenmerken van het landschap), Grasstad (een strategie voor de westelijke tuinsteden in Amsterdam) en Gouden Delta (een reeks projecten die een impuls kunnen geven aan de ontwikkeling van het gebied vormen hiervan een uitstekend voorbeeld. Stuk voor stuk gaat het om verstrekkende voorstellen die een belangwekkende intellectuele bijdrage vormen aan het architectuurdebat. Het gelegenheidskwartet Bindels, Gietema, Hartzema en Klok heeft met veel succes vraagstukken van de ruimtelijke ordening op regionale en landelijke schaal aangepakt. Hun zoektocht naar nieuwe concepten voor de verstedelijking van Nederland heeft zijn sporen al nagelaten. De jury verwacht dat het werk van deze vier architecten ook in de toekomst nog sterk van zich zal laten spreken.